

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT/ OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ URED PREMIJERA
AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE / AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA/ AGENCY OF GENDER EQUALITY

INFORMATIVNI BILTEN #2013

Prishtinë, 2013

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT/ OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ URED PREMIJERA
AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE / AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA/ AGENCY OF GENDER EQUALITY

INFORMATIVNI BILTEN

2013

This volume was prepared by:

Agency of Gender Equality –
Office Of The Prime Minister,
Republic of Kosovo

Janar 2014

Translation:

TRANKOS Consulting

Tel: +381 38542455

Fax: +381 38542455

admin@trankos.com

The copyright belongs to:

Agency of Gender Equality –
Office Of The Prime Minister,
Republic of Kosovo

<http://abgj.rks-gov.net/>

Address:

*Agency of Gender Equality –
Office Of The Prime Minister
Square Mother Tereza*

Floor VII, Prishtine, 10000

Tel: +381 38 200 14280

E-mail: info.abgj@ks-gov.net

SADRŽAJ

- Uvodna reč: Edona Hjarulahu Prilikom objavljivanja ARP/UP.....7

Inicijativa Agencija za Ravnopravnost Polova

- Usvojene Standardne operativne procedure za zaštitu od nasilja u porodici8
- Predstavljanje istraživanja „Žene u štampanim medijima“ u periodu 2010-2011. godine9
- Afirmativne mere za žene i devojke u državnoj službi Republike Kosovo.....10

Aktivnosti na javnom zalaganju

- Regionalna konferencija „Pristup žena imovini“.....11
- Okrugli stolovi „Pristup pravdi za žene i devojke, žrtve seksualnog nasilja iz rata na Kosovu”12
- Proces prostornog planiranja i rodna perspektiva – izazovi i praksa.....13
- 25. novembar, Međunarodni dan eliminacije nasilja nad ženama -16 dana aktivizma.....14
- Podrška nevladinih organizacija koje promovišu rodnu jednakost.....16

Saradnja sa nadležnim institucijama

- Sastanak sektorske Radne grupe za koordinaciju donatorske pomoći u Vladi, sa fokusom na rodnu jednakost .19
- Poseta Evropskom institutu za rodnu ravnopravnost, u Viljnusu u Litvaniji19
- Učešće na konferenciji „Trgovina ljudima i prostitucija“, u Hrvatskoj20
- Učešće na konferenciji – Treća istambulska konvencija- o promovisanju prava žena20

Uvodna reč : Edona Hjarulahu Prilikom objavljivanja ARP/UP

Ne možemo imati istinsku rodnu jednakost bez ostvarenja prava na imovinu. Rodna jednakost jedno je od osnovnih prava u svakom demokratskom društvu. Ukupno uzev, iako se ovo pitanje nalazi u centru agende institucija, faza u kojoj se nalazimo zahteva još ozbiljnije angažovanje na promovisanju i sprovođenju politika koje garantuju uravnoteženo rodno učešće na svim društvenim nivoima. U tom kontekstu, i pristup žena imovini je bitan faktor, koji je neposredno povezan sa ekonomskim osnaženjem devojaka i žena, i koji u isto vreme utiče na iskorenjivanje društvenih deformacija kao što su diskriminacija i rodno zasnovano nasilje.

Pravo na imovinu je jedno od osnovnih prava koje kao takvo garantuje Ustav Republike Kosovo kao najviši pravni akt zemlje, a garantuju ga i važeći zakoni, kao što su Zakon o rodnoj ravnopravnosti, Zakon o porodici, Zakon o nasleđivanju, Zakon o imovini i Zakon o zabrani diskriminacije.

Zakon o nasleđivanju jasno propisuje da su sinovi i ćerke ravnopravni, te da kao takvi imaju ista prava na sticanje porodičnog nasleđstva. Tom znači da su pristup ostvarenju imovinskih prava i posedovanje imovine dva od brojnih drugih društvenih pokazatelja, koji predstavljaju barometar napretka ostvarenog na polju rodne jednakosti u zemlji.

Iako naši zakonski propisi garantuju jednaka prava za muškarce i žene, snaga tradicije, mentalitet, loša ekonomska situacija, kao i nizak nivo obrazovanja, ne govore u prilog istinske jednakosti već podstiču neravnopravnost koja je još izraženija u seoskim predelima Kosova.

Prema tome, garantujući jednak pristup sticanju i vlasništvu nad imovinom, mi promoviramo jednakost među polovima, a time utičemo na brži ekonomski razvoj zemlje, jer se samo na taj način mogu iskoristiti potencijali koje ima ona polovina stanovništva koju čine žene. S druge strane, osim pozitivnog uticaja na privredni razvoj, imovina je osnovno sredstvo za uklanjanje nesigurnosti kao i primitivnih dela kao što je rodno zasnovano nasilje. Polazeći od svega toga, Agencija za rodnu ravnopravnost se maksimalno angažovala da napiše politiku čiji je cilj jačanje položaja žena na Kosovu.

U toku 2013. godine, Agencija za rodnu ravnopravnost započela je istraživanje „Pristup žena imovini“, koje će se baviti proučavanjem celokupne pravne infrastrukture kojom je uređeno pitanje imovine, i u isto vreme analiziraće našu praksu i naše društvene vrednosti. Na taj način nastojimo da premostimo pravne praznine ili neusaglašenosti koje postoje između važećih zakonskih propisa i prakse iz svakodnevnog života.

Kosova kao mlada država, i njegovi građani, imaju priliku da pokažu da se istorija naše zemlje piše na osnovama vrednosti i načela jednakosti polova, prema kojima muškarci postupaju prema ženama kao prema sebi jednakim partnerima, i gde se patrijarhalna tradicija osporava i zamenjuje savremenom praksom. Uz posvećenost institucija i volju građana, možemo da izgradimo zdravo društvo u kojem će prevladati harmonija i poštovanje ljudskih vrednosti.

Prema tome, sklona sam da verujem da porodično vaspitanje kao i obrazovanje devojčica imaju nezamenljivu ulogu u formiranju takvog društva. Roditelji treba jednako postupaju prema svojoj deci, bez obzira na to kog su pola, ali s druge strane i devojčice treba same da teže većem i da se više posvete svom akademskom usavršavanju, sa ciljem da ojačaju svoju ulogu u našem društvu. Samo će na taj način promene biti pozitivne i, na kraju krajeva, održive.

Usvojene Standardne operative procedure za zaštitu od nasilja u porodici

Na osnovu Kosovskog programa za borbu protiv nasilja u porodici i Akcionog plana za 2011-2014, u skladu sa Strateškim ciljem 2 (izrada Standardnih operativnih procedura za postupanje prema žrtvama nasilja u porodici), Agencija za rodnu ravnopravnost izradila je i objavila: Standardne operative procedure za zaštitu od nasilja u porodici, pomoću kojih se izgrađuje koordinisani sistem institucija za neposredno reagovanje na slučajeve nasilja u porodici, u cilju pružanja najbolje moguće pomoći i zaštite žrtvama.

Prilikom objavljivanja, ARR je organizovala sastanak sa nadležnim institucijama koje deluju u Republici Kosovo, pri čemu ih je obavestila o njihovim obavezama koje proističu iz tih procedura, kao i obavezi da koordinišu upućivanje žrtava na postojeće službe.

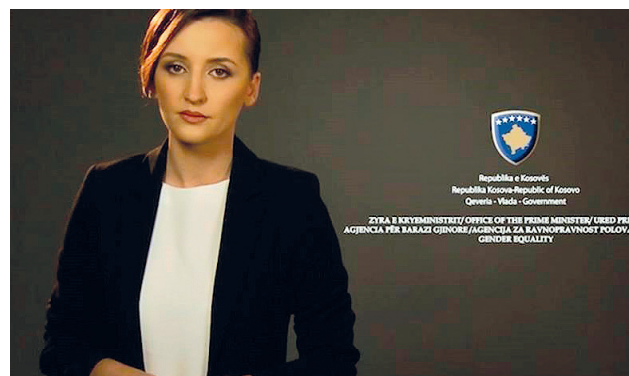
Izvršna direktorka ARR Edona Hajrulahu istakla je da pisanje tih procedura predstavlja jednu od najvažnijih karika u celokupnoj pravnoj infrastrukturi za zaštitu od nasilja u porodici.

„Nema sumnje da dosadašnja pravna infrastruktura i ovaj dokument predstavljaju jedan veoma važan korak za našu zemlju, ali mi moramo da preduzmemo i praktične korake tako da svaka institucija koja preuzima obaveze pred ovim izazovom sa posvećenošću i odgovornošću obavlja zadatke koje ima. Koordinacija rada svih učesnika neminovno će datu pozitivne rezultate na tom planu“.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja dalo je svoj doprinos i ponudilo stručnu ekspertizu u sastavu radne grupe za izradu Standardnih operativnih procedura za zaštitu od nasilja u porodici.

Pored toga, ovaj dokument predstavlja dragocen i jasan vodič za rad i usmeravanje naših napora u punu delotvornost na izvršenju zadataka, uz hronološko prikazivanje koja je struktura uključena u kojoj etapi. Prema tome, sve institucije koje su dobile mandat za borbu protiv nasilja u porodici mora ju da što bolje koordinišu svoj rad i da budu što efikasnije u svom odgovoru na ovu negativnu pojavu.

U sklopu promovisanja Standardnih operativnih procedura za zaštitu od nasilja u porodici, Agencija za rodnu ravnopravnost snimila je jedan video spot, koji šalje jasnu poruku da se kroz sprovođenje ovog dokumenta suzbija nasilje u porodici, i da se štite žrtve nasilja u porodici.

■ Sekvenca iz video spota snimljenog za lansiranje PSV

Predstavljanje istraživanja „Žene u štampanim medijima“ u periodu 2010-2011. godine

U skladu sa strateškim ciljevima predviđenim u KPRR, Agencija za rodnu ravnopravnost je u toku 2013. godine sprovela još i istraživanje „Žene u štampanim medijima“ u periodu od 2010-2011. godine. Predmet analize ovog istraživanja su načini na koje su mediji predstavljali žene i tretirali problematiku rodni pitanja.

I pored trajnih napora kosovskih institucija i građanskog društva u celini na unapređenju položaja žena i ostvarenje rodne jednakosti, stvarnost je daleko iza onoga što žene zaslužuju.

Zatim, uprkos napretku u emancipaciji žena, danas i to ne samo na Kosovu već i u mnogim drugim zemljama na svetu, i dalje postoji jaz između njihovih kapaciteta i potreba i resursa koji su im dostupni u smislu obrazovanja, zapošljavanja, uključenosti u donošenje odluka, itd.

Tako je ovo istraživanje, koje je sprovela ARR na osnovu ciljeva utvrđenih u Kosovskom programu za rodnu ravnopravnost (KPRR) i Akcionom planu za 2011-2014. godinu, kao i u Zakonu o rodnoj ravnopravnosti, urađeno da bi se shvatila uloga medija u rodnoj integraciji.

Odnosno istraživanje ima za cilj da pruži pregled načina na koji su štampani mediji u periodu od 2010-2011. godine, tretirali žene i rodna pitanja. Izazov leži u činjenici kako se predstavljaju događaji, kakvi su naslovi u novinama, o čemu oni govore i način na koji analiziraju pojave.

Novine koje su bile praćenje tokom tog istraživanja su: Kosova Sot, Bota e Re, Koha Ditore, Gazeta Express, Tribuna Shqiptare, Epoka e Re i Info Press.

Preporuke proistekle iz istraživanje: ◀

- Zbog izuzetno velikog uticaja koje imaju štampani mediji, treba ulagati trajne napore da se redovno prati pisanje medija i prostor koji oni posvećuju ženama i uopšte uzet doprinos koji oni daju na polju rodne jednakosti.
- Treba organizovati specijalizovane obuke za novinare u oblasti izveštavanja o osetljivim pitanjima kao što su: trgovina ljudima i nasilje u porodici, kao sastavni deo trajnog programa obuke.
- Mediji treba da svojim napisima utiču na izgradnju vrednosti i pozitivnih stavova u pogledu rodne ravnopravnosti i da na taj način jačaju svest javnog mnjenja o važnosti rodne jednakosti i prednostima koje ona donosi društvu.
- Štampani mediji na Kosovu treba da posvećuju posebnu pažnju prilikom izveštavanja o raznim pojavama koje zokupljaju pažnju žena, bez zadiranja u njihovu privatnost.
- Mediji treba da ispunjavaju svoju ulogu, ne samo u domenu informisanja javnosti već i da imaju prostor namenjen za žene, za promovisanje dostignuća i uspeha, sa posebnim naglaskom na žene i devojke iz seoskih područja.
- Mediji treba da ponude veći prostor tekstovima koji utiču na jačanje svesti među mladim ženama o negativnim pojavama, u svrhu njihove prevencije.

Afirmativne mere za žene i devojke u državnoj službi Republike Kosovo

Polazeći od ciljeva utvrđenih u Kosovskom programu za rodnu ravnopravnost, Agencija za rodnu ravnopravnost je u cilju povećanja broja žena i devojaka na rukovodećim položajima i u toku 2013. godine nastavila inicijativu za finansiranje master studija za službenice državne službe koje nastavljaju školovanje bez prekidanja rada. Na taj način, njima je olakšano napredovanje u karijeri.

Za akademsku 2013/14 godinu uspjela je da izabere jednu državnu službenicu, koja je ispunjavala kriterijume predviđene konkursom i već je realizovala prvu fazu finansiranja.

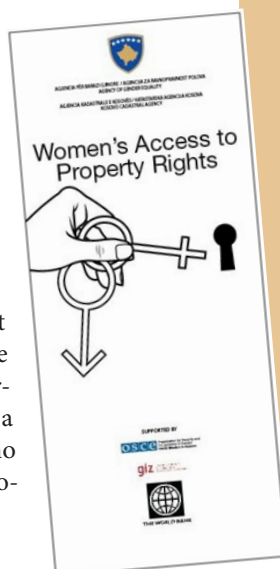
Polazeći od načela iz Zakona o rodnoj ravnopravnosti, od kojih svako utvrđuje da žene i muškarci uživaju pravo na imovinu, odnosno pravo da upišu imovinu na svoje ime i da ravnopravno nasleđuju imovinu, Agencija za rodnu ravnopravnost u saradnji sa Kosovskom katastarskom agencijom, organizovala je regionalnu konferenciju na temu: „Pristup žena imovini“. Na konferenciji su učestvovali predstavnici institucija i građanskog društva sa Kosova, iz Albanije, Makedonije i Srbije, da bi razmenili svoja iskustva najbolje prakse u oblasti imovinskih prava i rodnih pitanja.

Podaci pokazuju da žene na Kosovu, u većini slučajeva, ne uživaju pravo na porodično nasledstvo, jer se porodična imovina, kako je to uređeno običajnim pravom, deli podjednako samo među muškim potomcima u porodici. U Kosovskoj katastarskoj agenciji svega 15 posto imovine upisano je na ženska imena. Osim toga, ono što i dalje zabrinjava je što u većini albanskih porodica na Kosovu, posebno u seoskim sredinama, žene odnosno sestre ne nasleđuju imovinu čak i onda kad otac umre a nije imao sina.

Na konferenciji je konstatovano da ima još mnogo toga da se radi na poboljšanju položaja žena u društvu i za obezbeđenje njihove ekonomske samostalnosti. Sistem izjavljivanja prava na privatnu nepokretnu imovinu, uključujući poljoprivrednu ili komercijalnu imovinu, treba da bude omogućen svim fizičkim licima bez obzira na njihov pol, rasu, etničku pripadnost, itd.

Ustav Kosova sadrži konsolidovan pravni okvir koji garantuje i štiti prava žena, i spaja ih sa opštim načelima jednakosti i nediskriminacije. Da bi se to efikasnije sprovodilo, Agencija za rodnu ravnopravnost planirala je da ove godine posveti više pažnje tom pitanju, tako što će doneti uputstvo ili privremene afirmativne mere, koje mogu da podstaknu supruge da izvrše upis imovine na svoje ime, odnosno kao zajedničku imovinu.

Zatim, Agencija za rodnu ravnopravnost započela je još jedno istraživanje na nivou zemlje, koje za temu ima: „Pristup žena imovini i prirodnim resursima“. Očekujemo da ćemo pomoću ovog istraživanja da donesemo jasne preporuke kako da se konkretno rešava ova pojava, koja je i dalje tabu u albanskim porodicama.

Preporuke proistekle sa regionalne konferencije „Pristup žena imovini“:

- Institucije, organizacije, predstavnici građanskog društva i partneri da nastave da rade i daju doprinos jačanju svesti građanstva o jednakom pravu na imovinu za muškarce i žene;
- Nastaviti saradnju i koordinaciju rada između Kosovske katastarske agencije i Agencije za rodnu ravnopravnost putem organizovanja kampanja za podizanje svesti, uz isticanje važnosti upisa imovine na imena oba supružnika i uz podsticanje žena da traže ispunjenje svojih prava garantovanih zakonom, prava na nasleđivanje.
- Kancelarija za registraciju nepokretne imovine i Katastarska služba treba da registruju sve suvlasnike na imovini, naročito supružnike;
- Unapređenje ekonomskog položaja žena utiče na promenu rodno zacrtanih uloga.
- Da bi se poboljšala efikasnost i održivost politika i da bi se pojačala odgovornost za potrebe žena, neophodno je da se suštinski uključe rodne analize u politike, uključujući analize o rodnom budžetiranju za izradu programa i afirmativnih mera za jačanje učešća žena u tim programima.
- Žene ne treba da odustanu pred izazovima i da na sebe prihvate ulogu žrtve, već treba da postanu svesne da mogu da zahtevaju svoja legitimna prava koja imaju na nasleđivanje, i tim pitanjem, osim sudija, treba da se bave i druge vladine i nevladine strukture, da bi podigle svest žena u ostvarivanju njihovih ličnih prava na nasleđivanje imovine.
- Preduzimanje afirmativnih mera i podsticajnih inicijativa za povećanje pristupa žena u poslovnoj zajednici.
- Upis imovine na imena oba supružnika garantovan je zakonom i preporučuje se da zakon tačno propiše kazne za izvršni organ za slučajeve nesprovođenja zakona.
- Preporučuju se afirmativne mere u kojima bi bankarski sistem smanjio kamate za kredite za žene koje žele da pokrenu sopstveno poslovanje.
- Građani treba da se obaveste i prednostima koje će imati ako upišu imovinu na svoje ime.

Konferencija na temu „Pristup žena imovini“, organizovana je na završetku kampanje od 16 dana aktivizma, Međunarodnog dana za eliminisanje nasilja nad ženama (od 25. novembra – 10. decembra).

Konferenciju su potpomogle Misija OEBS na Kosovu, Svetska banka i GIZ-LMK.

Okrugli stolovi „Pristup pravdi za žene i devojke, žrtve seksualnog nasilja iz rata na Kosovu

Agencija za rodnu ravnopravnost povodom Međunarodnog dana žena – 8. marta, organizovala je okrugli sto sa temom „Pristup pravdi za žene i devojke, žrtve seksualnog nasilja iz rata na Kosovu“, jer je položaj tih žena posle rata, ne samo u materijalnom smislu već i u društvenom, zdravstvenom i pravnom pogledu i povrh svega duhovnom, bio jadan.

Ovaj okrugli sto imao je za cilj da okupi na jednom mestu sve činioce koji pružaju podršku ženama i devojka, žrtvama seksualnog nasilja iz poslednjeg rata na Kosovu. Zatim, učesnici okruglog stola istakli su potrebu da se preispitaju opcije i donesu konkretne preporuke o načinu na koji bi trebalo da se državne politike orijentišu prema rešenju koje bi na najbolji način predstavljalo interese tih žrtava.

Sada ostaje da se napiše jedna institucionalna platforma, kojom bi se utvrdile te socijalno ranjive grupe i kojom bi se njima priznalo pravo na obeštećenje i pravo na adekvatne usluge shodno problemima koje su žrtve pretrpele kao posledicu preživljenog nasilja.

Ova aktivnost zasniva se na ciljevima iz Akcionog plana za sprovođenje Rezolucije 1325 „Žene, mir i bezbednost“, gde bi kod sprovođenja tog nacionalnog akcionog plana žrtve seksualnog nasilja, mučenja i drugih oblika nasilja iz rata imale pristup funkcionalnim mehanizmima za zaštitu, pristup pravdi i svojoj rehabilitaciji i reintegraciji.

Preporuke proistekle sa ovog okruglog stola:

- Vlada je spremna da podrži ovu kategoriju žena institucionalnim putem donošenjem izmena i dopuna zakona o kategorijama lica pogođenih ratom kao što su izjavile nevladine organizacije koje su dale preporuke za te žene.
- Celokupno društvo treba da se angažuje na destigmatizaciji ove kategorije žena i da im pružimo svestranu podršku u vidu angažovanja institucija, građanskog društva i verskih lidera.
- Opšta preporuka je da je tim ženama potrebna trajna institucionalna podrška, u vidu oblika stručnog osposobljavanja, profesionalnog usavršavanja i radnog angažovanja i u tom slučaju bi se ujedno rešio i njihov održiv ekonomski status.

Proces prostornog planiranja i rodna perspektiva – izazovi i praksa

U okvirima stvaranja što boljeg okruženja sa aspekta rodne perspektive, Agencija za rodnu ravnopravnost u saradnji sa UNHABITAT, Ministarstvom okoline i prostornog planiranja, Ministarstvom za lokalnu samoupravu i Asocijacijom kosovskih opština, održali su okrugli sto posvećen temi: „Proces planiranja rodne perspektive – izazovi i praksa“.

Glavni cilj ovog okruglog stola bilo je predstavljanje različitih praksi u procesu planiranja rodne perspektive u tom procesu, kao i rešavanje i analiza izazova na dva nivoa vlasti, centralnom i lokalnom.

Izvršna direktorka ARR, gospođa Edona Hajrulahu istakla je politike koje kreiraju i korake koje preduzimaju nadležne institucije u rešavanju osetljivih rodniha pitanja.

Prema njenim rečima, pored dobrog planiranja razvojnih procesa, traži se još i postupanje prema različitim potrebama svih članova zajednice na najpravičniji mogući način.

Zatim su na tom okruglom stolu, osim ARR koja je iznela prezentaciju o rodniha pitanjima, pravnim zahtevima i postojećim zakonskim mehanizmima povezanim sa izazovima i praksom u procesu planiranja, konkretne primere izne-

li predstavnici opština Uroševac, Junik, Gračanica, Mamuš, kao i Kancelarija za rodnu ravnopravnost pri Univerzitetu Priština.

Na taj način, kroz shvatanje rodne dimenzije u društvu pojaviće se različite potrebe i stavovi muškaraca i žena u smislu okruženja u kojima žive.

Konkretno, procesi planiranja i rodna perspektiva – izazovi i praksa, podrazumevaju propisane standarde koji ženama i devojkaama garantuju: sigurnost – slobodu kretanja – putovanja, osvetljen i siguran prostor; adekvatan prostor koji odgovara majkama sa malom decom, prostor sigurnog okruženja u arhitektonskom i prostornom smislu koji obezbeđuje blagostanje i prosperitet. Drugim rečima, lokacije na kojima su smeštene javne jaslice i vrtići, škole, domovi zdravlja, centri za kulturu i rekreaciju i linije javnog prevoza usklađeni sa potrebama žena i devojaka, čine komponente prostornog planiranja sa ugrađenom rodnom perspektivom.

Agencija za rodnu ravnopravnost učestvovala je na prvoj radionici za pisanje priručnika za uključivanje rodne perspektive u prostorno planiranje, na poziv UNHABITAT.

25. novembar, Međunarodni dan eliminacije nasilja nad ženama - 16 dana aktivizma

Kao i u većini zemalja na svetu u kojima se organizuju aktivnosti na senzibilizaciji i javnom zalaganju eliminacije nasilja nad ženama, i na Kosovu je prilikom obeležavanja tog dana započeta kampanja od 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, što je kampanja koja je počela 25. novembra i trajala do 10. decembra, odnosno Međunarodnog dana ljudskih prava.

Agencija për Barazi Gjinore konform mandatit Agencija za rodnu ravnopravnost je u skladu sa svojim mandatom i Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i u skladu sa zahtevima proisteklim iz politika koje je usvojila Vlada Republike Kosovo, koji promovišu i garantuju rodnu jednakost na Kosovu, u toku kampanje od 16 dana aktivizma organizovala više različitih aktivnosti. Za vreme te kampanje, ARR je snimila dva video spota u koji-

▪ Sekvenca iz video spota „Pristup žena imovini važnost upisa svojine na imovini“

ma je obrađena nužnost borbe protiv negativnih pojava, i potreba da žene dobiju jednak pristup vlasništvu nad pokretnom i nepokretnom imovinom u porodici. Tema prvog video spota je: „Pristup žena imovini – važnost upisa svojine na imovini“, koji je realizovan u saradnji sa GIZ, dok je video spot na temu: „Fizička sila ne opravdava nasilje nad ženama“ realizovana u saradnji sa MKOS. Ta dva video spota su emitovana za vreme kampanje 16 dana aktivizma, na RTK.

Zatim, u sklopu kampanje senzibilizacije o eliminaciji nasilja nad ženama, UN Women kao jedan od partnera ARR organizovala je više aktivnosti koje promovišu rodnu jednakost.

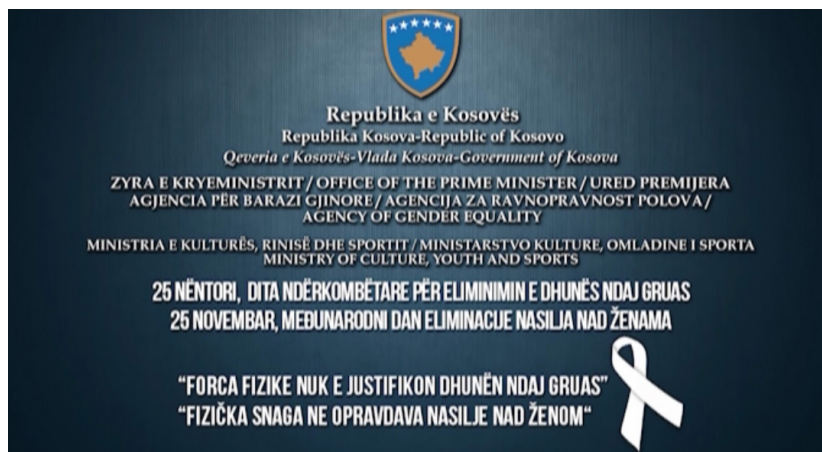
Izvršna direktorka ARR Edona Hajrulahu u jednom intervjuu pohvalila je ulogu koju je odigrala UN agencija UN Women u izradi Akcionog plana za sprovođenje Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija „Žene, mir i bezbednost“.

„UN Women je donator sa kojim smo sarađivali u izradi Akcionog plana za sprovođenje Rezolucije 1325 i koji je takođe odigrao uloga donatora time što se mnogo angažovao u davanju svog doprinosa prilikom pisanja Akcionog plana, imajući u vidu njihovo iskustvo i iskustvo službenika UN Women koji rade u regionu“, rekla je Hajrulahu.

Ona je između ostalog istakla da na osnovu rezultata i očekivanja iz Akcionog plana, žene treba da budu prisutne u veće, broju u procesima donošenja odluka, one treba da budu deo visoke hijerarhije u diplomatskoj službi Kosova, u Kosovskoj policiji i Kosovskim snagama bezbednosti.

Jedan od ciljeva iz ovog Akcionog plana je da se obezbedi adekvatan tretman i kompenzacija koju treba obezbediti za žrtve seksualnog nasilja iz poslednjeg rata, uključujući i njihovo pravno priznavanje.

Zatim, ona je ocenila da bi obrazovanje i veće zapošljavanje mogli da poboljšaju položaj žena na Kosovu, a samim tim da utiču i na suzbijanje rodno zasnovanog nasilja.

■ Sekvenca iz video spota „Fizička sila ne opravdava nasilje nad ženama“

■ Sekvenca iz video spota „Fizička sila ne opravdava nasilje nad ženama“

U cilju sprovođenja Zakona o rodnoj ravnopravnosti i Kosovskog programa za rodnu ravnopravnost (strateški ciljevi 4 i 5) o subvencionisanju projekata u oblasti rodne jednakosti i svog mandata, Agencija za rodnu ravnopravnost izvršila je delimično subvencionisanje projekata koji promovišu rodnu jednakost, učešće žena u donošenju odluka i njihovo ekonomsko jačanje. U toku 2013. godine Agencija za rodnu ravnopravnost davala je podršku fizičkim i pravnim licima koja su aktivna na polju rodne jednakosti.

Tako je izabrano ukupno četrnaest projekata koji su ispunili posebne uslove utvrđene u Administrativnom uputstvu br. 01/2012.

ARR je podržala projekat „Staklene bašte za gajenje povrća“, koji ima za cilj sađenje povrća, njegovu preradu i konzervaciju tradicionalnim načinima čuvanja hrane. To su na primer ajvar, pinđur i turšija sa različitim varijetetima. Pored toga, kupljeni su aparati za pripremu tih proizvoda i za njihovu preradu.

Podrška nevladinih organizacija koje promovišu rodnu jednakost

ARR je izvršila subvencionisanje projekta „Promovisanje zapošljavanja i ekonomskog jačanja žena, preko izrade zanatskih proizvoda (dolama, jeleka, nevestinske opreme) i drugih radova“. Ovom prilikom zaposleno je nekoliko žena koje su radile na šivenju dolama i jeleka za nevestinsku opremu i drugih zanatskih proizvoda u cilju njihove prodaje i stvaranja mogućnosti za žene koje su samohrane majke. Te stvaralačke vrednosti mogu da budu trajan izvor za stvaranje prihoda za te žene i njihove porodice.

Uloga medija u prikazivanju rodno zasnovanih uloga je izuzetno važna tako da je tom prilikom ARR podržala projekat „Senzibilizacija javnosti o ulozi žena putem medija“ koji je realizovala Organizacija za istraživanje socijalnih usluga i politike „KODI 21“. Preko te organizacije u rubrici ŽENE, na portalima „Reporter.net“ i „Orainfo.com“ u toku 2013. godine rađeno je ažuriranje vesti o tretiranju tema, izveštajima, intervjuima koji se odnose na rodna pitanja, uz promovisanje rodne jednakosti

ARR je podržala realizaciju projekta „Jačanje razvoja poslovanja krojačke delatnosti“ pravnog lica - D.P.Z. „FATI“. U sklopu tog projekta data je pomoć za renoviranje i proširenje lokala u za kupovinu dve šivaće mašine.

ARR je podržala projekat „Funkcionalizacija objekta u sklopu savetodavnih aktivnosti za hortikulturu i preduzetništvo“ Udruženja žena „Naš raj“ iz Muhadžir Babuša. U sklopu tog projekta data je pomoć za

■ Projekat „Staklene bašte za gajenje povrća“

■ Projekat: Promovisanje zapošljavanja i ekonomskog jačanja žena, preko izrade zanatskih proizvoda (dolama, jeleka, nevestinske opreme)

proširenje prostora za gajenje povrća i cveća. ARR je podržala projekat „Zasađivanje malinjaka“, Voćare Doroci. Cilj projekta bio je proširenje prostora za zasad malina, u cilju pravljenja džemova, itd. Važno je pomenuti da je MPŠSR osnivače društava „Naš raj“ i „Voćara Doroci“ izabralo za poljoprivrednike godine u 2013. godini.

ARR je podržala projekat „Renoviranje štale za ovce i koze“ koji je izradila NVO „Perimet“ u vidu pomoći za kupovinu materijala za izgradnju štale.

ARR je izvršila delimično subvencionisanje NVO „Rikota“. Taj projekat imao je za cilj da poboljša razvoj radionice za izradu slatkiša. Tom prilikom data je pomoć za kupovinu i postavljanje tezge namenjene prodaji proizvoda, i za kupovinu opreme za pakovanje i skladištenje hrane. Ovim svojim projektom, ta NVO je ponudila brojne veoma kvalitetne proizvode napravljene od brašna, kao na primer razne vrste poslastica, kifli i raznog drugog peciva.

ARR je podržala projekat „Zapošljavanje žena i učešće u turizmu preko kulturne baštine, u opštini Dragaš“ koji je izradila NVO Rona. Pomoću tog projekta ženama je bilo omogućeno da svojim radom doprinesu svom životnom standardu. Projekat se odnosi na zanatske radove kao što su: izrada prekrivača za stolove, tkački radovi, ćilimi, vezovi, čarape, narodna nošnja, itd.

U cilju podizanja svesti u borbi protiv kulturno-oloških barijera i predrasuda koje ograničavaju žene u seoskim područjima, ARR je podržala projekat „Podrška zapošljavanju žena u seoskim sredinama“. ARR je finansirala kupovinu materijala koji se koristi za vez na tradicionalnim zanatskim radovima.

Uvidevši da postoji potreba na tržištu za kvalitetnom izradom mlečnih proizvoda od kozjeg mleka, ARR je podržala projekat „Prerada i pakovanje kozjeg mleka i otvaranje novih radnih mesta“ koji je izradila NVO „Orlovi Dardanije“. Preradom mleka pravljen su razne vrste sireva i mlečnih proizvoda uopšte. Projekat je imao za cilj da smanji nezaposlenost među ženama u seoskim predelima kroz ponudu boljih društveno-ekonomskih uslova.

■ Projekat: „Senzibilizacija javnosti o ulozu žena putem medija“

■ NVO – „Rikota“

■ Projekat: „Jačanje razvoja poslovanja krojačke delatnosti“

■ Projekat: „Materijal za ručni rad za žene rudara“

ARR je podržala projekat „Materijal za ručni rad za žene rudara“ koji je izradila NVO Žene rudara. Projekat o kojem je reč imao je za cilj da pruži podršku za jačanje žena rudara radi obezbeđenja prihoda za ovu kategoriju žena. Inače, aktivnosti ostvarene na ovom projektu bile su kupovina materijala za pletenje, pletenje odeće za decu i odrasle i njihova prodaja.

■ Projekat: „Podrška zapošljavanju žena u seoskim sredinama“

■ Projekat: „Renoviranje štale za ovce i koze“.

■ Projekat: „Zapošljavanje žena i učešće u turizmu preko kulturne baštine, u opštini Dragaš“.

Debata na temu - Podučavanje dece o pravu na rodnu ravnopravnost

U sklopu projekta „Skulpeđu“ koji je subvencionisala Agencija za rodnu ravnopravnost, ona je, osim obuke predviđene projektom, organizovala okrugli sto posvećen raspravi o važnosti edukacije dece o rodnoj jednakosti.

Taj projekat imao je za cilj upoznavanje adolescenata o jednakim pravima kao delu vrednosti, stavova i ponašanja omladine, koji imaju za normalan individualni i institucionalni razvoj i za uspešno izvršenje zadataka. Na tom okruglom stolu između ostalog bilo je reči da deca koja rastu u okruženju u kojem postoji nasilje u porodici mogu da pate od raznih poremećaja ponašanja i emocija, što utiče na njihovu sposobnost da uče i da se razvijaju.

Dakle, poštovanje jednakosti prihvaćeno je kao minimalni standard današnje moralne i obrazovne kulture, dok je pružanje jednakih prilika za sve preduslov za obezbeđenje aktivnog učešća građana u društvenom životu

■ Projekat: „Skulpeđu“

Sastanak sektorske Radne grupe za koordinaciju donatorske pomoći u Vladi, sa fokusom na rodnu jednakost

Agencija za rodnu ravnopravnost u saradnji sa Ministarstvom za evropske integracije organizovala je drugi sastanak sektorske radne grupe za koordinaciju donatorske pomoći u Vladi, sa posebnim osvrtom na rodnu jednakost.

Na tom sastanku rukovodioci ARR predstavili su planove i prioritete za narednu godinu na polju rodne jednakosti, dok je Odbor Skupštine Kosova za ljudska prava, rodnu jednakost, nestala lica i peticije govorio o sprovođenju u praksi Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

Pored toga, predstavnici donatorske zajednice, kao što su Ambasada Švedske i USAID predstavili su svoje izveštaje sa ocenama o rodnom studijama na Kosovu, dok su predstavnici Kancelarije EU na Kosovu i UNKT predstavili svoje planirane aktivnosti u oblasti rodne jednakosti.

Zatim su zvaničnici iz Ministarstva za evropske integracije ocenili da je potrebna što efikasnija koordinacija rada svih učesnika, odnosno da je potrebno da se prvo uspostavi koordinacija pre planova i da se zajednički odluče o daljim prioritetima na polju rodne jednakosti, da bi se postigao što veći uspeh.

Poseta Evropskom institutu za rodnu ravnopravnost, u Viljnusu u Litvaniji

Predstavnici Agencije za rodnu ravnopravnost i izvršna direktorka Edona Hajrulahu išli su u službenu posetu Evropskom institutu za rodnu ravnopravnost, u Viljnusu u Litvaniji.

Na sastanku se razgovaralo o primeni Indeksa rodne jednakosti u procesu kreiranja javnih politika i o mogućnostima izrade rodnog indeksa za Kosovo, kojom prilikom su predstavnici Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost izrazili spremnost za daljom saradnjom sa Agencijom za rodnu ravnopravnost u tom aspektu.

Pored roga, u toku te posete, predstavnici ARR učestvovali su još i na Forumu stručnjaka kao i na konferenciji na kojoj je pušten u rad „Centar za resurse i dokumentaciju“, kojem će se podnositi sva dokumenta i aktivnosti u vezi rodne jednakosti iz svih evropskih zemalja.

■ Poseta Evropskom institutu za rodnu ravnopravnost, u Viljnusu u Litvaniji

Učešće na konferenciji „Trgovina ljudima i prostitucija“, u Hrvatskoj

Izvršna direktorka Agencije za rodnu ravnopravnost Edona Hajrulahu učestvovala je na konferenciji na temu: „Trgovina ljudima i prostitucija“, održanoj u Zagrebu u Hrvatskoj.

Organizacija ove konferencije imala je za cilj jačanje nacionalne i tranzicione platforme za saradnju i koordinaciju aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima i njihovog seksualnog iskorišćavanja.

U svom govoru na konferenciji, Hajrulahu je istakla da su društvene grupe pod rizikom od trgovine ljudima deca ali i odrasli.

„I deca i odrasli koji su žrtve primorani su na migracije zbog visoke stope siromaštva u njihovim matičnim zemljama i zavedeni obećanjima o boljem životu i legalnom radu. Tako je većina žrtava identifikovanih u poslednje vreme na Kosovu bila je žrtva trgovine u toku godine, a većina od njih bile su namenjene seksualnom iskorišćavanju, dok je među njima bio veliki broj mladih devojaka“.

U svojoj prezentaciji, Hajrulahu je istakla da koordinacija napora u borbi protiv trgovine ljudima ima za cilj izgradnju društva koje živi u miru, u kojem ne pretil opasnost od trgovine ljudima i organizovanog kriminala, stvarajući na taj način sliku o Kosovu kao mirnoj zemlji sa visokim standardima bezbednosti.

■ Učešće na konferenciji „Trgovina ljudima i prostitucija“, u Hrvatskoj

■ Učešće na konferenciji – Treća istambulska konvencija - o promovisanju prava žena

Učešće na konferenciji – Treća istambulska konvencija - o promovisanju prava žena

Na poziv Generalne direkcije za status žena koja pripada Ministarstvu porodice i socijalne politike Republike Turske, predstavnici Agencije za rodnu ravnopravnost i izvršna direktorka Edona Hajrulahu boravili su u dvodnevnoj poseti u Istanbulu u Turskoj.

U toku prvog dana, predstavnici sa Kosova imali su radni sastanak na kojem su razgovarali o saradnji i razmeni informacija sa predstavnicima: Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost, Ministarstva porodice i socijalne politike Republike Turske i sa predstavnicima iz Crne Gore i Makedonije.

Ciljevi sastanka bili su:

- Da se dobiju informacije od Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost, o aktivnostima projekta IPA, dostignućima i statusu.
- Da se nastavi sa jačanjem svesti o važnosti unapređenja politika o rodnoj jednakosti i da se to pitanje održava kao jedan od prioriteta nacionalnih administracija učesnika.
- Razgovaralo se o najnovijim dešavanjima u vezi sa drugim strategijama i programima zarad obezbeđenja rodne perspektive, i da rodna jednakost bude jedna od glavnih tema koje treba pripremiti u procesu proširenja.
- Utvrđene su oblasti od zajedničkog interesa i planirane zajedničke aktivnosti u budućem projektu IPA za 2014. godinu.

Zatim, drugog dana, delegacija ARR učestvovala je u radu Međunarodne konferencije (treću godinu) Istambulske konvencije - o promovisanju prava žena

Broj država koje su potpisale Konvenciju u septembru 2013. je pet, Turska, Portugalija, Crna Gora, Republika Albanija i Italija. Konvenciju treba da ratifikuju najmanje još pet država da bi stupila na snagu.

Aktivnosti službenika za rodnu ravnopravnost u ministarstvima

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu kulture, omladine i sporta, povodom kampanje od 16 dana aktivizma, pratila je dnevnu štampu sa fokusom na veličinu prostora koji se posvećuje ženama u štampanim medijima. Mediji su uglavnom bili fokusirani na tekstove koji se tiču nasilja u porodici, posle 16 dana aktivizma koji su poznati kao kampanja senzibilizacije javnosti o eliminaciji nasilja nad ženama.

prilikom praćenja štampe uočena je pozitivna promena u vezi predstavljenosti žena u medijima, u kojima je znan prostor posvećen i izbornoj kampanji i predstavljanju žena kandidata.

Što se tiče izbornih rezultata, pobeda Mimoze Kusari-Ljilja u brojnim novinama pomenuta je kao pozitivan primer prve žene koja je postala predsednik jedne opštine na Kosovu posle rata, uz pokazivanje istorije naše zemlje. Novine čiji su natpisi praćeni su: „Koha Ditore“, „Kosova Sot“ i „Zëri“.

Statistički podaci o zastupljenosti u MKOS: ukupan broj zaposlenih u MKOS je 578. Od toga ima 332 muškarca ili 57,44%, dok žena ima 246 ili 42,56 %. Na rukovodećim pozicijama u MKOS raspoređen je 51 zaposleni, od kojih su 39 (76,47%) muškarci dok su njih 12 (23,53%) žene.

▪ Aktivnosti koje je KRR ostvarila u MKOS

MKOS podržava sportistkinje

Ministarstvo kulture, omladine i sporta daje podršku i potporu razvoju sporta na Kosovu, konkretno je pomoglo napredovanje sportistkinja.

Ta aktivnost preduzima se tako da poboljša uslove za što kvalitetnija takmičenja i za što bolje predstavljanje naših sportista u međunarodnoj areni. Prema tome, MKOS je napravilo vrlo značajan korak kroz podršku vrhunskim sportistima i njihovim pripremama za međunarodna takmičenja.

Učešće Džudo federacije Kosova na Svetskom šampionatu u džudou za seniore koje je održano u Rio de Žaneiru i na kojem su učestvovala Majljinda Keljmendi i Nora Đakova, bilo je bez sumnje kulminacija naših sportistkinja a možemo slobodno reći i cela godina za Džudo federaciju.

Sportistkinja Majljinda Keljmendi krunisala je uspeh zlatnom medaljom, dok je Nora Đakova rangirana kao sedma na svetskoj rang-listi, gde je po prvi put pod zastavom Kosova takmičarka Majljinda Keljmendi donela zlatnu medalju Kosovu.

Prema tome, uvereni da se stvarni potencijal i snaga kosovskog sporta nalaze u omladini, unapređujući programsku politiku za podršku sportskim federacijama u cilju razvoja i poboljšanja kvaliteta mladih i talentovanih sportista, sa ciljem da se obezbedi više prilika za profesionalne treninge i za poboljšanje nivoa sporta na Kosovu.

Učešće Bokserske federacije Kosova na Evropskom šampionatu za žene EUBC u Keštelju u Mađarskoj sa bokserkama, gde se Aljbuljena Gubetini okitila bronzanom medaljom.

Bokserska federacija po prvi put je zvanično predstavljena na evropskim takmičenjima sa ženskim takmičarima i ostvareni rezultati ohrabruju da se nastavi sa daljim radom.

Odeljenje za sport ima za prioritet ženski sport i daje podršku svim sportskim federacijama za razvoj sportskih aktivnosti, uz finansijsku pomoć vrednu preko 200.000,00 evra kao i za nagrade namenjene sportistima koji su postigli vrhunske rezultate na međunarodnim takmičenjima, okupljanjima u letnjim kampovima za grupu mlađih uzrasta u federacijama fudbala, košarke, rukometa, odbojke, boksa, džudoa, plivanja, skijanja, atletike, i drugo.

▪ *Majlinda Keljmendi, kategorija 52 kg, dobitnica zlatne medalje na Svetskom šampionatu u Rio de Žaneiru*

▪ *Evropski šampionat za žene u Mađarskoj, Aljbuljena Gubetini sa bronзанom medaljom.*

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu za ekonomski razvoj, u nastavku je posetila male i srednje kompanije kojima rukovode žene. Svrha tih poseta bila je da se upozna o dostignućima, izazovi ili teškoćama sa kojima se suočavaju u poslovanju. Ona je uložila napore da im omogući prilike ili olakša obaveze koje imaju prema državi, kao što je razgovor o porezu – plaćanju poreza u poslovanju, da bi imali mogućnost da im plasiranje na tržištu bude bolje zagarantovano.

Što se tiče upoznatosti žena u pogledu njihovog zdravlja, Kancelarija za rodnu ravnopravnost (KRR) pri ovom Ministarstvu poslala je zahtev Univerzitetском kliničkom centru Kosova (UKCK) za (eho/mamograf, Papa-test i Strisho), u kojem će januara 2014. da počnu te kontrole.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu infrastrukture, u toku kampanje od 25. novembra – Međunarodnog dana eliminacije nasilja nad ženama, organizovala je jedan seminar sa službenicama u MI. Tema seminara bila je: „Sprovođenje načela jednakog tretmana za žene i muškarce na njihovim radnim mestima“. Seminaru je prisustvovalo 35 službenica Ministarstva infrastrukture.

Teme o kojima su razgovarale su:

- Sprovođenje načela jednakog tretmana za žene i muškarce na njihovim radnim mestima, u kontekstu međunarodnih standarda i mehanizama za njihovu primenu.
- Domaći pravni okvir i mehanizmi za primenu načela jednakog tretmana za žene i muškarce u domenu zapošljavanja u javnoj upravi.
- Posebni pravni instrumenti i strateški dokumenti za promovisanje rodne jednakosti u Republici Kosovo.
- Primeri najboljeg ponašanja i prakse u sprovođenju načela jednakog tretmana za žene i muškarce na njihovim radnim mestima.

KRR u Ministarstvu infrastrukture podnelo je izveštaj o statističkim podacima za zaposlene u tom Ministarstvu u 2013. godini. Ima ukupno 266 zaposlenih, od kojih su 200 ili 75,18% muškarci, a njih 66 ili 24,81% su žene. U MI ima 7 žena na rukovodećim položajima.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu obrazovanja, nauke i tehnologije, polazeći od Akcionog plana za ekonomsko jačanje, Strateški cilj 1, (radnja 1.3 Ustanoviti mehanizme za edukaciju i jačanje upoznatosti omladine o nasilju u porodici), započela je kampanju od 16 dana aktivizma debatom, predavanjima za učenike, podelila je materijal, brošure, letke i druge dokumente, koji govore o nasilju u porodici, nasleđivanju, pomoćnim linijama, a takođe je podelila dokument sa Standardnim operativnim procedurama za zaštitu od nasilja u porodici, koje je napisala ARR. Ta predavanja održana su za učenike u Opštini Priština, Kosovo Polje i Dečanima. Tokom kampanje, MONT je posetio skloništa „Nada“ i „Dečiji dom – SDSF“ u Prištini.

Zatim, prilikom obeležavanja 8. marta – Međunarodnog dana žena, organizovana je debata na temu: „Nasilje u školi i rodno zasnovano nasilje, unutar institucija“. 25. aprila na Dan devojčica, ostvarena je poseta kompanijama za proizvodnju mleka (VITA) i sokova (TANGO) u Opštini Istok, s obzirom na to da ovaj dan simbolizuje prevazilaženje predrasuda, stereotipa i stigmatizacije profesija koje mogu da obavljaju devojčice podjednako kao i dečaci. KRR je tim posetama promovisala mogućnost uključivanja devojaka u tehnologiju proizvodnje mleka i njihove perspektive za rukovodeće pozicije i rad u raznim preduzećima.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Kosovskoj katastarskoj agenciji (KKA), održala je sastanak sa javnim beležnikom u cilju unapređenja prava žena na svojinu, a konkretnije svrha tih sastanaka bila je da se u akte koje obavlja javni beležnik unese kao preporuka za stranke član 16. Zakona o rodnoj ravnopravnosti, koji propisuje da imovina stečena za vreme bračnog života treba da se upiše u javne registre na ime oboje supružnika. Pored toga, organizovala je radionicu sa zaposlenima iz KKA, na temu: „Važeći zakonski propisi o imovinskim pravima i rodnoj jednakosti na Kosovu“.

▪ „Sprovođenje načela jednakog tretmana za žene i muškarce na njihovim radnim mestima“

▪ Aktivnosti koje je realizovala KRR u MONT

▪ Aktivnosti koje je realizovalo MTI

▪ Aktivnosti koje je realizovala KRR u MZ

U cilju jačanja nivoa saradnje između Kosovske katastarske agencije i Agencije za rodnu ravnopravnost, KRR je organizovala sastanak dveju agencija, na kojem je KKA primila obavezu da pomogne ARR u kampanjama za podizanje svesti i u drugim aktivnostima koje će da unaprede korišćenje prava žena na Kosovu da poseduju nepokretnu imovinu.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu trgovine i industrije – „Najuspešnije poslovne žene“. Akcioni plan za ekonomsko jačanje, (radnja. 1 Jačanje preduzetništva među ženama). KRR izveštava o aktivnostima koje je preduzelo ovo ministarstvo prilikom obeležavanja meseca žena. U svrhu promovisanja Jačanje preduzetništva među ženama na Kosovu, Ministarstvo trgovine i industrije u saradnji sa Privrednom komorom žena G7, u sklopu projekta „Dani malih preduzeća 2013“ organizovalo je svečanost povodom dodele nagrada za 5 najuspešnijih žena u preduzetništvu. Prva nagrada dodeljena je u iznosu od 1.000 evra, dok su četiri preostale nagrade iznosile po 500 evra.

U nastavku „Dana malih preduzeća 2013“ MTI u saradnji sa Centrom za jugoistok za učenje za preduzetnike, po drugi put zaredom organizovalo je Konferenciju i sajam „Žene među rukovodiocima i preduzetnicima“ čiji je cilj bio jačanje potencijala za preduzetništvom među ženama na Kosovu.

MTI odnosno Agencija za privredne registre (APR) su u toku 2012. i 2013. godine otvarali kancelarije po opštinama za registraciju poslovnih organizacija koja je sada приметно olakšana. Jedan od uspeha APR iz 2012. godine je redizajniranje obrasca za registraciju firme u kojem je vlasnik prepoznat i po polu i koji olakšava postupak praćenja statistike – podelu prema polu. Broj firmi u vlasništvu žena je ukupno 11%.

Za sada, MTI ima 188 zaposlenih. Od toga ima 71 žena ili 38% zaposlenih, dok muškaraca ima ukupno 117 što predstavlja 62% zaposlenih. U poređenju sa prethodnom godinom imamo povećanje procenta od 3% u broju žena, dok se u poređenju sa periodom pre četiri godine procenat žena promenio sa 30% u 2010, 35% u 2011, zatim 36% u 2012. i 38% u 2013. godini.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu za lokalnu samoupravu, na osnovu ciljeva utvrđenih u KPRR organizovala je obuku u saradnji sa OEBS u regionu Gnjilana na temu: „Prava žena sa ograničenim sposobnostima i žena u seoskim područjima“. Ova obuka imala je za cilj da pojača kapacitete u oblasti ljudskih prava, naročito na polju rodne jednakosti.

Cilj obuke bio je jačanje kapaciteta na polju rodne jednakosti za sprovođenje Kosovskog pro-

grama za rodnu ravnopravnost i Zakona o rodnoj ravnopravnosti br. 2004/2, koji uređuju prava lica, naročito žena i devojaka sa ograničenim sposobnostima u seoskim područjima.

Dalje, realizovani su projekti u toku kampanje borbe protiv trgovine ljudima u vezi upoznatosti učenika iz osnovnih i srednjih škola sa opasnostima koje prete od trgovine ljudima. Aktivnosti su se odvijale uz predstavljanje materijala za obuku, prezentaciju dokumentarnog video klipa koji govori o rizicima i posledicama trgovine ljudima, zatim uz distribuciju letaka i postavljanje postera pod motom „Otvori oči, pazi“. Aktivnosti su izvedene u opštinama Mitrovica, Gnjilane, Lipljan, Junik, Dragaš i Prizren. KRR su podržale projekat na temu „Autobus tolerancije“ udruženja slepih žena iznosom od 1.000 evra.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu zdravlja (MZ), u skladu sa aktivnostima utvrđenim u KPRR, Strateški cilj 3 (Radnja 3.1 Izgraditi i pojačati kapacitete zaposlenih u zdravstvu i socijalnim službama, za pružanje usluga žrtvama nasilja u porodici), u saradnji sa OEBS, organizovala je obuku za 170 zdravstvenih radnika, o nezi koja se pruža u slučajevima nasilja u porodici i trgovine ljudima. Obuke su održane u regionima Đakovice, Peći, Prizrena, Mitrovica i Prištine.

Zatim, u saradnji sa UNDP organizovala je još 6 drugih obuka u više regiona, na kojima je učestvovalo ukupno 180 zdravstvenih radnika. MZ u saradnji sa MPMS napisalo je Administrativno uputstvo br. 12/2012 o utvrđivanju mesta i načina za psihosocijalni tretman izvršioca nasilja u porodici.

MZ je još izradilo Administrativno uputstvo br. 03/2013 o tretmanu za izvršioca nasilja u porodici kojima je izrečena mera lečenja od zavisnosti od alkohola i psihotropnih supstanci.

MZ je na osnovu Strategije za zaštitu od nasilja u porodici u saradnji sa UNFPA izradilo mapu puta za nasilje zasnovano na rodu, koje je u konačnoj verziji nacrtala i potpisao ga je ministar zdravlja, prof. dr. Ferid Agani. Pored toga, MZ je potpisalo sporazum o saradnji sa Kosovskim centrom za rehabilitaciju žrtava torture na Kosovu, i sa Koalicijom za kosovska skloništa, za pružanje besplatnih zdravstvenih usluga i nabavku lekova sa spiska esencijalnih lekova.

KRR je bila suorganizator kampanje za jačanje svesti o borbi protiv raka grlića materice, a takođe se MZ na osnovu Strateškog cilja 3 iz KPRR (Unapređenje zdravlja devojaka i žena) pridružilo kampanji Evropska nedelje za testiranje na HIV/AIDS, od 22. – 29. novembra pod motom „Pričaj o HIV, testiraj se na HIV“. Isto tako, podeljeno je 25.000 letaka sa informacijama o načinima za suzbijanje HIV.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Studentskom centru Univerziteta u Prištini, inicirala je organizovanje lekarskih poseta u UKCK - (mamograf) za službenike Studentskog centra. Tu posetu podržali su rukovodilac Studentskog centra i osoblje UKCK.

Isto tako, KRR je održala jednu debatu u vezi prava žena i devojaka na osnovu Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

Rodna zastupljenost u Studentskom centru, u 2013. godini

Ukupan broj zaposlenih	Muškarci	Žene	Procenat žena
232	164	68	25%

Žene na rukovodećim položajima u Studentskom centru

Ukupan broj zaposlenih na rukovodećim položajima	Muškarci na rukovodećim položajima	Žene na rukovodećim položajima
7	5	2- procenat 28.5%

Broj studenata u Studentskom centru

Ukupan broj zaposlenih studenata	Muškarci	Žene	Procenat
3448	1037	2141	62%

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu okoline i prostornog planiranja izvestila je o trenutnom stanju zaposlenih u MOPP.

Ukupno zaposlenih u MOPP	M	Ž
208	126	82
Procenat	60.57%	39.43%
Rukovodeći položaji	42	18
Procenat	70.00%	30.00%

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu okoline i prostornog planiranja izvestila je o trenutnom stanju zaposlenih u MOPP. Inače, MOPP je kao znak počasti za doprinos žena u toku rata 1998-1999. godine pokrenuo inicijativu za izgradnju nacionalnog memorijala u čast stotine hiljada žena koje su služile i dale važan doprinos oslobođenju Kosova. Memorijal u čast doprinosa žena biće postavljen u novom gradskom parku, preko puta Palate omladine.

Službenica za rodnu ravnopravnost i jednake prilike na Univerzitetском kliničkom centru Kosova iznela je podatke o slučajevima nasilja u porodici u kojima je zatražena pomoć u tom centru. Tokom pripreme izveštaja utvrđen je veliki broj žena koje su zatražile pomoć i većina njih je evidentirana da su prikrivale slučaj, i veruje se da su te posledice bile rezultat nasilja u porodici. U nekim od tih evidentiranih slučajeva bilo je i toga da pacijentkinja nije mogla da izbegne smrt. Na osnovu podataka koji su prikupljeni u UKCK, nasilje u porodici i dalje je u velikoj meri prisutno na Kosovu.

Izveštaj o prikazanom i evidentiranom broju, koji je vodio UKCK od januara do decembra 2013. Godine,

Br.	MESEC	Intoksikacija	Prebijanje	Vatreno oružje	Hladno oružje	Umrle
1	JANUAR	21	19	3	11	1
2	FEBRUAR	13	20	3	13	1
3	MART	5	12	3	4	1
4	APRIL	9	32	1	11	0
5	MAJ	15	14	1	12	0
6	JUN	13	35	1	5	1
7	JUL	11	16	3	0	0
8	AVGUST	3	16	2	2	0
9	SEPTEMBAR	3	16	1	1	0
10	OKTOBAR	7	13	1	1	1
11	NOVEMBAR	12	14	0	8	0
12	DECEMBAR	11	14	1	4	0

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i seoskog razvoja izvestila je o aktivnostima koje je preduzelo to Ministarstvo na osnovu Akcionog plana za ekonomsko jačanje, Strateški cilj 2, (Radnja 2.3.7 – Podrška grupi udruženih žena koje se bave ratarstvom i stočarstvom - Unapređenje i povećanje proizvodnje i poboljšanje pristup tržištu).

MPŠSR je organizovalo konferenciju: „Dan poljoprivrednica“ i podelilo subvencije za žene poljoprivrednice u toku 2012. godine. Uloga žena u poljoprivredi bila je i nastavlja da bude važna u razvoju tog sektora u našoj zemlji, pri čemu jedan veći broj žena poljoprivrednica daje doprinos razvoju i unapređenju poljoprivrede kao delatnosti, koje su svojim radom uspele da sada budu rukovodioci većeg broja poljoprivrednih preduzeća na Kosovu. S obzirom na veliko angažovanje žena u poljoprivredi i na njihov doprinos razvoju ovog sektora, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i seoskog razvoja, pored finansijske podrške, ove godine je po drugi put uz sufinansiranje od NOA /USAD organ-

izovalo manifestaciju „Dan poljoprivrednica“, čime je na simboličan način obeležilo dan svih žena koje se bave poljoprivrednim delatnostima.

U sklopu te manifestacije, podeljeni su i investicioni grantovi za žene poljoprivrednice, koje su u poslednjih nekoliko godina svojim radom u sektoru poljoprivrede iznele pozitivne rezultate kako u povećanju produktivnosti tako i u zapošljavanju većeg broja drugih žena u svojoj poljoprivrednoj delatnosti. Nagrada za „Najbolje poljoprivrednice 2013“ na osnovu kriterijuma koje je utvrdila komisija u čijem su sastavu bili službenici MPŠSR, predstavnici NOA/USAID, predstavnici sponzora KEP, predstavnici NVO, IADK (koji je ujedno i lider Unije poljoprivrednih NVO), izabrane su dve najuspešnije poljoprivrednice u 2013. godini, kojima je dodeljeno po 3.000 evra iz fonda KEP Trust (mikro-finansijski institut). Pobednice su:

-Siljbije Sahiti iz opštine Lipljan, koja se bavi gajenjem voća i povrća.

-Dževrije Doroci iz opštine Mitrovica, koja se bavi proizvodnjom i preradom poljoprivrednih proizvoda.

▪ Aktivnost koju je realizovalo MPŠSR

Konferencija je imala za cilj sledeće:

- Priznanje važnosti uloge žena poljoprivrednica u jačanju i razvoju poljoprivrede i sela,
- Promovisanje pozitivne slike o kosovskim ženama poljoprivrednicama i podsticaj za investicije u tom sektoru koji je presudan za budućnost i privredni razvoj zemlje,
- Jačanje svesti o domaćim proizvodima, poboljšanje slike koju domaća

MPŠSR- Grantovi i subvencije podeljeni u toku 2012. godine. Ovo Ministarstvo je u cilju promovisanja rada žena poljoprivrednica i njihovog podsticanja da se bave proizvodnjom u toku 2012. godine podelilo grantove ženama korisnicama za gajenje i držanje: koza, ovaca, krava i pčela, kao i ženama u poljoprivredi koje gaje pšenicu;

- Za držanje koza pomoć su dobile tri korisnice, ukupno 620,00 evra
- Za držanje ovaca, za 8 žena korisnica, MPŠSR je podelilo ukupno 6.910,00 evra
- Za držanje krava muzara, za 23 žene korisnice, podeljeno je 12.200,00 evra
- Za gajenje pšenice, za 49 žena korisnica, podeljeno je ukupno 19.706,00 evra
- Za uzgoj pčela, za 11 žena korisnica, podeljeno je 4.130,00 evra
- Korisnice su bile iz različitih opština kao i žene predstavnice manjinskih zajednica.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu za zajednice i povratak izvestila je da je ovo Ministarstvo podržalo izgradnju 72 kuće za pripadnike zajednica, od kojih je 15 bilo za žene glave porodičnog domaćinstva, kao korisnice ove inicijative. U sklopu kampanje borbe protiv raka grlića materice, KRR u Ministarstvu za zajednice i povratak ostvarilo je lekarske preglede za zaposlene žene u tom Ministarstvu, u cilju prevencije i ranog otkrivanja bolesti raka grlića materice, pod motom „Upoznaj svoje telo“.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Gnjilane, organizovala je konferenciju za medije u vezi „Jačanja položaja žena u našem društvu“. U isto vreme, održano je više sastanaka sa koordinacionim mehanizmom za borbu protiv nasilja u porodici, sa predstavnicima iz Centra za zaštitu žena i dece, i jedna debata čiji je cilj bio povećanje znanja i svesti stanovništva u vezi sa imovinskim pravima i pravom nasleđivanja bez rodne diskriminacije.

Zatim, prilikom obeležavanja 25. novembra - Međunarodnog dana eliminacije nasilja nad ženama, napravljeni su brošura i pano pod motom: „Nasilje u porodici i nasleđivanje imovine“.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Vučitrn, posetila je zajednice Roma, Aškalija, Srba i čerkesku zajednicu. Svrha poseta bila je integracija tih zajednica u društvo. Tako je organizovala obuku za učenike niže srednje škole u Vučitrnu, na temu: „Prava deteta i obaveze prema njima“, što je finansirao predsednik opštine.

Pored toga, 1. Juna – na Međunarodni dan deteta, organizovan je izlet sa decom sa ograničenim sposobnostima, dok je povodom obeležavanja Međunarodnog dana sive održano predava je za učenike SHMU u Opštini Vučitrn.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Prizren, u toku godine 2013. godine bila je uglavnom usredsređena na ostvarenje ciljeva proisteklih iz Akcionog plana za rodnu ravnopravnost Opštine Prizren za period 2012-2014. godine.

▪ Aktivnosti koje je realizovala KRR u MI

Opština Prizren stalno je pružala i dalje pruža logističku podršku koja se odnosi na objekte koje koriste opštinske NVO, da obavljaju svoje aktivnosti. Ovom prilikom je pomogla u vidu lokala Centru za razvoj i kulturu „Evropa“, ženskoj NVO „Žene za žene sa ograničenim sposobnostima“, koja pravi, izlaže i prodaje radove oko 50 lica sa ograničenim sposobnostima. Zatim, povodom kampanje za senzibilizaciju javnosti od 16 dana aktivizma, KRR je organizovala okrugli sto sa predstavnicima nadležnih institucija za suzbijanje nasilja nad ženama, kao što su; sudovi, policija, opštinske direkcije, tužilaštvo, NVO itd.

■ Aktivnosti koje je realizovala KRR - Gnjilane

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Obilić, kampanju od 16 dana aktivizma otvorila je podjelom belih traka koji su simbol ovog dana, postavljanjem postera i deljenjem letaka o suzbijanju nasilja u porodici. U nastavku ove kampanje organizovana je debata na temu: „Ako poštujete ženu osigurali ste budućnost“.

■ Aktivnosti koje je realizovala KRR - Vučitrn

Dalje, za 8. mart – Međunarodni dan žena, održan je okrugli sto na temu: „Žena i njena važnost“. KRR je u ovoj opštini održala sastanak sa ženama iz romskog naselja u Plemetini radi uključenja svih žena u organizovanje neformalne nastave (iskorenjivanje nepismenosti kod žena iz te zajednice).

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Glogovac, u toku 2013. godine bila je usmerena na slučajevne rodno zasnovane diskriminacije i bila je veoma angažovana u vršenju uticaja na politike i procese koji promovišu rodnu jednakost, sprečavanje i nadzor nad slučajevima kršenja ljudskih prava po rodnoj osnovi.

KRR je u okviru obeležavanja 25. novembra - Međunarodnog dana eliminacije nasilja nad ženama i održala okrugli sto o nasilju u porodici, kojem prilikom su deljene bele trakice ženama i muškarcima, deljeni su još i postera i leci. Učesnici pozvani na okrugli sto su Jedinica protiv nasilja u porodici pri Policiji u Glogovcu, Opštinski sud, centar za socijalni rad (CSR), QSVDHF i NVO iz Glogovca.

Što se tiče zaposlenih u državnim institucijama u toj opštini, situacija je sledeća: jedna žena je direktorka, od rukovodećih pozicija u opštini, u obrazovanju ima ukupno 36 rukovodećih pozicija, od kojih su na 3 žene i na 33 muškarci, rukovodećih pozicija u zdravstvu ima ukupno 14, gde su 7 žene i 7 muškarci. Onda, u državnoj službi od 28 šefova 8 su žene a 20 muškarci. Ukupno zaposlenih u državnim institucijama ima 1.337, od kojih su 481 žene i 856 muškarci. Što se tiče slučajeva nasilja u porodici koje je primio CSR, u toku 2013. godine prijavljeno je 6 slučajeva žena koje su pretrpele nasilje.

KRR je na okruglom stolu koji je održao Lokalni akcioni savet (krovna organizacija za sve NVO koje su aktivne u Kačaniku) imala prezentaciju o ulozi i važnosti žena u postupku pisanja i planiranja budžeta.

Službenik za rodnu ravnopravnost u Opštini Kačanik, u toku 2013. godine održao je nekoliko predavanja u gradskim i seoskim sredinama, na kojima su teme bile: Rodna jednakost i naše zakonodavstvo, osnaživanje žena u odlučivanju, rodno senzitivno budžetiranje – učešće žena u pisanju i planiranju budžeta, kao i nasleđivanje i prava žena na nasleđstvo.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Mitrovica, povodom Međunarodnog dana žena, održala je okrugli sto na temu: „Izazovi sa kojima su suočene žene u našem društvu“, a prisutni na tom skupu bili su Komisija za rodnu ravnopravnost, Društvo Hendikos, Glas roditelja, predstavnici Društva Daun sindroma, Društvo roditelja mučenika.

Zatim, zajedno sa Komisijom za rodnu ravnopravnost organizovala je posetu srednjim školama u Mitrovici, radi bližeg

uvida u položaj žena u obrazovnim institucijama. Isto tako, organizovala je ginekološke kontrole za žene iz zajednice RAE. U poređenju sa prethodnom godinom u Opštini Mitrovica, u toku 2013. godine stvari su pčele da se kreću u pozitivnom smeru, počevši od raspodele budžeta u iznosu od 5.000 evra za aktivnosti službenika za rodnu ravnopravnost i 15.000 evra za grupu žena poslanica.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Dragaš, na Međunarodni dan žena, održala je sastanak sa ženama iz uprave opštine Dragaš, kao i sa porodicama stradalih žrtava, i bila je u poseti ženama iz fabrike predionice „Ramatekese“, u Dragašu. Posetu je nastavila kod još jedne grupe žena sa ograničenim sposobnostima iz dve zajednice sa jednim debatam.

Sa neformalnom grupom žena održala je nekoliko sastanaka u toku godine, u vezi problema žena iz Opštine Dragaš a zatim je održala različite obuke na izgradnji kapaciteta i pozidizanju svesti žena iz te grupe.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Peć, u cilju jačanja i unapređenja žena, povodom obeležavanja 8. marta, podelila je neke nagrade najuspešnijim ženama u oblastima zdravstva, obrazovanja, socijalnog staranja, poslovanja i privrede, kulture i medija. KRR je u saradnji sa grupom žena iz Opštine Peć održala okrugli sto na temu: „Žene u politici i donošenje odluka“ u vezi svesti žena o učestvovanju u politici.

Osim toga, u toku kampanje od 16 dana aktivizma ostvaren je čitav niz aktivnosti na prevenciji nasilja nad ženama, sa relevantnim učesnicima koji imaju uticaj na suzbijanju ove pojave.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini Srbica, u saradnji sa OEBS osnovala je neformalnu grupu žena, sa kojima je tom prilikom održala nekoliko sastanaka na kojima su razmatrale probleme sa kojima su suočene žene, a razmislile su i rešenja za te probleme. Isto tako, na Međunarodni dan žena održan je svečani skup, kojem je prisustvovalo 400 žena. KRR u Opštini Srbica organizovala je sastanak u selu Runik u istoj opštini o ulozi i položaju žena u seoskim predelima.

Službenica za rodnu ravnopravnost u Opštini, povodom 8. marta organizovala je debatu na temu: „Žene u procesu odlučivanja“. Na tom sastanku prisustvovao je i predsednik opštine Smajlj Ljatić, koji je rekao da ne možemo biti zadovoljni zastupljenošću žena u javnom i institucionalnom životu. Dalje, KRR smatra da je potrebno povećati broj žena i devojaka u opštinskoj upravi, jer veći broj njih već radi u tehničkim službama i na održavanju. U opštinskoj izvršnoj vlasti angažovane su svega dve žene kao rukovodioci direkcija.

Tom prilikom su učenici srednje škole „Dželjalj Hajda-Toni“ pravnog smera, iz 9, 10 i 11 razreda, iskazali zabrinutost zbog položaja i uloge žena u društvu, putem pismenih radova na teme kao što su: nasilje u porodici; zapošljavanje žena, i žene na rukovodećim položajima.

■ Aktivnosti koje je realizovala KRR - Glogovac

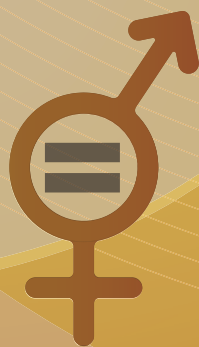
■ Aktivnosti koje je realizovala KRR - Glogovac

■ Aktivnosti koje je realizovala KRR - Dragaš

■ Aktivnosti koje je realizovala KRR - Orahovac.

info@abgj-ks.net